

Mitä on suorittamatta jääneiden opintojen taustalla?

Johanna Korkeamäki
Tutkija, VTM
Kuntoutussäätiö

Opintojen keskeyttäminen

- Opinnot keskeytti viiden vuoden seurannassa 15 % lukion aloittaneista ja joka neljäs ammattiopinnoissa aloittanut.
- Viiden vuoden seurannassa puolet keskeyttäneistä työssä. Suurin osa pudokkaista ns. kadonneita.
- Keskeyttämisen taustatekijöitä mm. välivuosi, vanhempien sosio-ekonominen asema ja aiemmin opintonsa keskeyttäneet.
- Yleisintä keskeyttäminen on oppisopimus- ja näyttötutkinnoissa, joissa lähes puolet keskeyttää.
- (Aho & Mäkiaho 2014)

Keskeyttäminen ei useinkaan johdu yhdestä syystä

- Koulutuksen keskeyttämiseen vaikuttaa monta eri tekijää yhdessä. Riskitekijät vaihtelevat paljon.
- Opintojen keskeyttämisen riskitekijöitä hyvin monella
 - Vain 15 % opiskelijoista ei ollut mitään riskitekijää
 - Viisi tai useampi riskitekijä 27 prosentilla
 - Riskitekijöitä 10 tai enemmän 3,7 prosenttia
- THL: Kouluterveyskysely

Keskeyttäminen ei useinkaan johdu yhdestä syystä

- Nuoreen liittyviä riskitekijöitä mm. huono tai keskinkertainen terveydentila, keskivaikea tai vaikea masentuneisuus ja vaikeudet opiskelussa.
- Kouluun liittyviä riskitekijöitä lintsaminen, **opintojen kokeminen merkityksettöminä**, vaikeus tulla toimeen opettajien tai koulukavereiden kanssa, koulunkäynnistä pitämättömyys.
- Muita tekijöitä esimerkiksi työssäkäynti ja päihteidenkäyttö.
- Lisäksi myös vanhempien alhainen koulutustaso, työttömyys ja vaikeus saada apua kotoa koulunkäynnin vaikeuksiin.
- (THL: Kouluterveyskysely)
- Köyhyys ja oppimisvaikeudet yhdessä on havaittu suureksi keskeyttämisen riskitekijäksi (Ingrum 2006)

Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostamisohjelman seuranta 2011–2013

- Perustutkinnoittain tarkasteltuna ero prosentit vaihtelevat 2,9–15,4 prosentin välillä
- Kaikilla aloilla 20–24-vuotiaiden riski erota koulutuksesta on moninkertainen verrattuna alle 19-vuotiaisiin
 - Toisaalta nuoria koulutuksesta eronneita on lukumäärällisesti paljon
- Miesten keskeyttäminen yleisempää kuin naisten
- Koulutusalaan sukupuolivähemmistöä edustavien läpäisyprosentti heikompi kuin enemmistön
- Eroaminen painottuu erityisesti ensimmäiseen puoleen vuoteen
- Erityisopiskelijoiden keskeyttäminen yleisempää
- (Hurnonen & Pirttiniemi 2014, Vehviläinen & Koramo 2013)

Keskeyttäminen monen tekijän summa

- Opintojen keskeyttäminen monen eri tekijän summa
 - Virallisiin papereihin merkitään usein vain yksi syy
- Väärä opintoala usein suurin syy
 - Opintoala tai työ ei vastannut omia ajatuksia
 - Teoreettisuus vs. tekemällä oppiminen
- Toiseksi eniten vaikuttivat oppilaitokseen liittyvät tekijät
 - Huono luokkahenki, opettajan epäasiallinen käytös, puutteet opetuksessa
- Terveydelliset tai taloudelliset syyt eivät yksin ainoa tekijä
- Yli 18-vuotiailla taloudelliset tekijät
- (Arponen-Aaltonen 2012)

Opintojen keskeyttämisen seurauksia

- Vuonna 1987 syntyneet ilman toisen asteen koulutusta olevat (noin viidennes ikäluokasta)
 - Yli puolet oli saanut toimeentulotukea
 - Pojista kolmannes ja tytöistä lähes puolet oli käyttänyt psyykelääkkeitä
 - Kouluttamattomista pojista kolmannes oli tuomittu rikoksesta tai rikoksista.
 - (Paananen ym. 2012.)

Helsinkiiläiset ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevat nuoret aikuiset

- Opintonsa keskeyttäneitä määrällisesti eniten Helsingissä
- Helsingissä jäädään koko maata useammin yhteishaun ulkopuolelle tai haetaan yhteishaun ulkopuolisiin koulutuksiin.
- 25-vuotiaina vielä 13 prosenttia helsinkiäisnuorista ilman toisen asteen koulutusta
 - Helsingissä syntyneillä matalampi koulutus
- Toimeentulotuen saajista 34 % oli ilman perusasteen jälkeistä koulutusta ja jopa 61 % oli tarvinnut toimeentulotukea jossain vaiheessa.
- Peruskoulun käyneet korostuvat lastensuojelun sijoituksissa (55 % kaikista sijoitetuista), rikostuomioissa (49 %) sekä psykiatrisissa poliklinikkakäynneissä (29 %).
- (Ranto 2014)

Toisen asteen tutkinnon suorittaminen nuorena aikuisena

- Vuosien 2009–2012 aikana pelkän perusasteen varassa olleista nuorista 20 prosenttia oli suorittanut toisen asteen tutkinnon.
- Keskimääräistä enemmän olivat kouluttautuneet ne nuoret, jotka eivät olleet turvautuneet toimeentulotukeen ja joilla ei ollut rikostuomioita tai mielenterveyden ongelmia.
- (Ranto 2014)

Ulkopuoliset nuoret

- Helsinkiläisiä 16–29-vuotiaita nuoria, jotka olivat koulutuksen ja työelämän ulkopuolella, oli 8 898 eli 7 prosenttia koko ikäluokasta vuoden 2012 lopussa.
- Vieraskielisistä jopa 23 prosenttia ulkopuolisia.
- Suomen- ja ruotsinkielisillä ulkopuolisuus vähenee iän myötä, vieraskielisillä ei.
- <http://www.nuortenhyvinvointikertomus.fi/indikaattorit/tulevaisuuden-hallinta/koulutuksen-ja-tyon-ulkopuolella-olevat-nuoret>

Etsivän nuorisotyön asiakkaat

- Vamoksen asiakkaille tehdyssä tutkimuksessa suurin osa vastaajista koki itsensä yksinäiseksi (36 % osittain ja 20 % täysin), epäonnistuneeksi (40 osittain % ja täysin 17 %) ja masentuneeksi (31 % osittain ja 19 % täysin).
- Vastaajilla usein kokemuksia koulukiusaamisesta (24 % osittain ja 30 % täysin) ja oppimisvaikeuksista (33 % osittain ja 27 % täysin).
- Mukavia muistoja kouluajoilta oli 60 % vastaajista ja alle puolet koki opetustavat (osittain 29 % ja täysin 10 %) itselleen sopiviksi.
- Vain 41 prosenttia Vamoksen tutkimukseen vastaajista luottaa edes osin muihin ihmisiin.
- (Alanen ym. 2014)

Opintoihin hakeutuminen

- Nuorten aikuisten osaamisohjelma käynnistettiin lisäämään koulutusmahdollisuuksia ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevilla
 - Koulutuksen ohella hakevaa ja tukevaa toimintaa
- Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksen mukaan ilman perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien opintoihin hakeutumista estävät
 - Terveydelliset syyt
 - Riittämättömät opiskelutaidot ja oma-aloitteisuus
 - Kiinnostavaa alaa ei ole löytynyt tai koulutukseen ei ole päässyt
 - (Heinonen 2014)

Koulutuksella on merkitystä

- Useissa tutkimuksissa on havaittu, että koulutus yhdistyy parempaan työllisyyteen, hyvinvointiin ja terveyteen.
- Koulutusaste vaikuttaa työttömyysriskiin ja työttömyyden pitkittymiseen (Sipilä ym. 2011)
 - Pelkän perusasteen suorittaneilla miehillä kuusinkertainen ja ammattitutkinnon suorittaneilla kolminkertainen työttömyysriski ylioppilastutkinnon suorittaneisiin.
 - Koulutuksella itsenäinen vaikutus työllistymiseen, kun huono-osaisuus huomioitu.

